

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

GAMLE TRÆR MANGLER VERN

ÅPNING AV NOAS MARKASENTER 10. JUNI, SE BAKSIDEN!

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Grønt nettverk gir mer naturvern

I skrivende stund er det kun timer igjen til det store valgkampmøte om grønne lunger i Samfunnsalen i Folkets Hus. Nettverk for Vern av Grønne Lunger tar opp et tema som vi alle håper skal prege høstens kommunevalg. Det er grenser for befolkningsvekst og fortetning i Oslo, hvis vi samtidig skal beholde den bo- og livskvaliteten vi alle ønsker. Endelig er det en hel folkebevegelse som drar i samme retning for å sikre alt det livsviktige grønne i byggesonen. Det er til stor inspirasjon at så mange miljø- og helseorganisasjoner går sammen for naturvern i vårt nærmiljø. Med styrken i dette nettverket vil vi kunne kjempe i mot den holdningen at et grønt-område bare er et urealisert

utbygningsområde. Vi vil kunne synliggjøre kvalitetene og betydningen for folkehelsen i enda større grad. Resultatet vil være at flere støtter opp om vårt arbeid og politikerne må lytte. I neste nummer av Grevlingen vil vi vise hva de politiske partiene har å tilby på hele miljøområdet i kommunevalgekampen.

Av andre viktige saker i dette nummeret er bl.a. at NOAs tregruppe jobber for å få til et lovverk med regler som beskytter trær, at NOAs samferdselsgruppe har laget en strategi for en mer miljøvennlig areal- og samferdselsutvikling i Oslo og Akershus til støtte for lokallagene, at Frønsvollen skal bli et inspirasjons-

senter for naturvernarbeidet og ikke minst at vi har seire vi må feire fra fjord til fjell.

Tom Ekeli, redaktør

Innhold

- Tregruppa slåss for bytrærne
- NOA vil redusere biltrafikken
- Møt forsommeren i Oslo Vest
- Frønsvollen – en viktig del av Markahistorien
- Hva skjer på Bygdøy?
- Plastavfall fyller hjemmene
- Fra fjord til fjell – visjonen som ble virkelighet
- Jørgen Stubbesitter
- Sett og sakset
- Bokomtale

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120, 0461 Oslo
Telefon 22 38 35 20 Telefaks 22 71 63 48
e-post adresse: noa@noa.no
hjemmeside: www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81,
e-post: tomekeli@online.no
Redaksjonsassistent: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71,
e-post: hfunder@online.no

Redaksjonen avsluttet 6. mai 2007
Forsidefoto av Gjermund Andersen/NOA

Trykk: IT Grafisk Opplag: 5.000
ISSN 0803-6357

Grevlingen blir trykket på resirkulert papir.
Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det.

TILBYR GRATIS FERIEOPPHOLD PÅ FRØNSVOLLEN

Når dyrene kommer på beite i juni trenger vi folk som kan stikke innom for å se til at dyra ikke har lagt til skogs, og at de har vann. Har du lyst å stå på vaktlista, ta kontakt med kontoret. Hvis noen har lyst å kombinere ferie, Marka og tilsyn med beitedyra, er dette også mulig. (Kun tilsyn med at de er der og har vann, ikke gjeting, leting eller foring! Det tar Friluftsetaten seg av.)

Nå våres det! Skjærene har holdt skikkelig liv på her på Vøienvolden i flere uker, og småfuglene synger til langt på kveld.

Det foregår mye i forhold til trær denne våren. Vi har mange klager, spørsmål på telefon og har vært på befaring flere steder i byen. En av sakene har fått "happy end" så langt, to av tre trær fikk stå. I tillegg har vi klaget inn et fellingsvedtak i et sameie for en beboer som ønsker å bevare de truede trærne. På årsmøtet ble det i pausen snakket om trær, og tre av de fire jeg sto og snakket med, hadde problemer med å beholde trærne sine.

Av og til får vi innmeldinger per telefon. Enkelte bare ber om å få tilsendt giro, andre vil gjerne snakke litt. Det er mange ulike motiv for å melde seg inn. Noen er i mot jakt på rovdyr, andre ønsker mindre veilbygging og mange ønsker å beholde Marka urørt. Vi ser også at flere nye medlemmer er svært interessert i at bymiljøet skal bli bedre.

Vårt spørsmål om pengegave til Markalovarbeidet har gitt resultater. Vi har foreløpig fått inn 11 500 kroner. Tusen takk til alle som har bidratt! Til dere som har planer om å bidra, husk personnummer slik at vi kan rapportere gaven til skattemyndighetene.

Telenor gjør det ikke lett for oss! Hele uken etter påske var telefonen ute av drift på grunn av en feil i området. Vi beklager dette ovenfor dere som ikke kom fram. Prøv igjen!!

Til Frønsvollen i Marka trenger vi en sammenleggbar (helst) barne-seng, barnebøker og gjerne puslespill eller lignende. Ta kontakt hvis noen har dette å avse!

Encyclopedia Britannica ble gitt bort til en som var svært glad for å få bøkene.
Laila Holmen

NOA-STYRET

STYREMEDLEMMER

Rina Brunsell Harsvik,
harsvik@hillandknowlton.no

Anna Skog,
anna.skog@bio.uio.no

Tommy Reinås,
tommy@viddi.no

Elisabeth Koren,
koren@broadpark.no

Live Solbrækken Danielsen,
livesdanielsen@yahoo.no

VAREMEDLEMMER

Anne Siri Haddeland,
annesiri.haddeland@vav.oslo.kommune.no

Erling Kristiansen,
yngsteec@hotmail.com

Erik Kristiansen,
tove-ch@online.no

+ Natur og Ungdom
peker ut et styremedlem
og et varamedlem.

Det nye styret i NOA valgt på årsmøte 18. april 2007. Fra venstre: Tommy Reinås, Elisabeth Koren, Anna Skog, Live Danielsen, Anne Siri Haddeland, Rina Brunsell Harsvik. Erling Kristiansen og Erik Kristiansen var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Tregruppa slåss for bytrærne

I NOA ble det oppnevnt en arbeidsgruppe for å jobbe for bevaring av byens trær. Det var flere årsaker til det. Det har vært en sterk økning i henvendelser fra fortvilde mennesker som har fått nye naboer som krever trær fjernet, fortettingen av Oslo by og omkringliggende villastrøk fører til at vi er under særdeles sterkt press når det gjelder å beholde en grøntstruktur, som er og bør være en vesentlig del av bebyggelsen. Og ikke minst:

Trær har i praksis ikke rettsvern i dag.

Berit Lind Andersen har på oppfordring sendt oss stoff – en lang mail, to gode avisinnlegg og et brev til en velforening. På dette grunnlag har redaksjonen sydd sammen denne artikkelen.

NOAs nye tregruppe kom i gang med arbeidet i oktober 2006. Målsettingen er å skape oppmerksomhet og opplysning om trær og få til et lovverk med regler som beskytter trær, spesielt i boligstrøk hvor trær har vært en naturlig del av miljøet gjennom generasjoner. Dels ønsker vi å være aktive i sammenheng med enkeltsaker. Vi ønsker å speilvende trærnes rettsvern. Alle trær over en viss størrelse bør være fredet, slik at det må søkes tillatelse fra et offentlig organ for å fjerne dem. Dette er rettspraksis i noen europeiske byer, noe som vi også må få til i Oslo!

Trær er en fantastisk kilde til å rense luften. Oslo er en relativt forurenset by, og verdien av byens trær er uhyre viktig for helse og miljø. Dette vil stå sentralt når vi henvender oss til byens politikere for å få rettet oppmerksomheten mot en grønnere by. NOAs tregruppe vil også oppfordre folk til privat fredning av sine egne trær. Vi kan bidra med informasjon om hvordan man går frem.

Vi i NOA mener at det er svært urimelig at nyinnflyttede i et strøk skal ha mulighet til å kreve strøket kraftig visuelt endret gjennom bruk av naboloven! Det er viktig å bevare de store trærne i forbindelse med høy grad av fortetting i villastrøkene. Et stort tre kan oppta og rense luften med hele 10 kg støv per døgn i forurensede strøk! En viktig faktor for helse og miljø som vi ønsker folk skal bli oppmerksomme på. Med tanke på astma og allergi, og svevestøv i byene spesielt, mener vi det er et viktig poeng for politikere å sette et mye sterkere fokus på vern og fredning av våre bytrær.

Først en suksesshistorie:
Nabotvist om trær endte i retten med seier for trærne!

På Nordstrand var det en tvist om noen furutrær som en nabo ønsket fjernet fordi han mente trærne ødela kveldsol på hans tomt. Saksøkte ville ikke akseptere naboens ønske, da det dreide seg om gamle, vakre furutrær som var de siste rester av et større skogholt i Bjerkelia og som hadde vært med på å prege eiendommen i alle år. Saken gikk til Oslo Tingrett og dom ble avsagt 7. februar 2007.

Det er mange trær som felles fordi eier av trær ikke er klar

over sine rettigheter i naboloven og av den grunn heller ikke går til rettsak. Det er derfor viktig å gjøre villaeiere spesielt oppmerksom på at langt de fleste rettstvister konkluderer med at trærne blir bevart.

I dette tilfellet på Nordstrand vant saksøkte i Tingretten og fikk beholde de to store, gamle furutrærne på 100 og 150 år, idet saksøker verken fikk lov til å felle eller beskjære trærne. Eiendommen har vært i familiens eie siden den ble bebygget i 1909, og trærne har vært en vesentlig del av både eiendommens og strøkets karakter.

Det er nabolovens ordlyd "nemnande om å gjera" (dvs. at trærne har en stor følelsesmessig betydning for eier) som blant annet var avgjørende for at trærne fikk stå.

NOA har fulgt denne saken spesielt av prinsipielle grunner, da den representerer en av de første domsavgjørelser etter at reguleringsplanen for Nordstrand-skråningen ble innført i 2004. Det er derfor gledelig å konstatere at det i rettens merknader fremkommer at reguleringsplanen pluss trærnes alder og estetiske verdi har hatt betydning for domsslutningen.

Dommen bør derfor få betydning for fremtidige nabotvister om trær i nabomiljø, idet beva-

ring av eksisterende vegetasjon i nærmiljø nå tillegges en ny og høyere prioritet! Denne dommen viser dermed at det ikke lenger er fritt frem for huseier som ønsker å bli kvitt naboens trær!

Så et tap: **Kjemper for trær på kommunal grunn**

To flotte bjerketrær er nå felt etter ønske fra Rønningen borettslag i Ullern bydel. De var til sjenanse for noen, men til stor glede for andre. Trærne sto på kommunal grunn, og det var Oslo kommune som ga tillatelse til felling. Friluftsetaten har ikke gitt noen form for faglig vurdering av saken, eller opplyst noe om kriterier eller regelverk for slike saker, eller om delegert myndighet til å fatte avgjørelse. Det hele ble overlatt fritt til borettslagets styre.

NOA har gjort dette til en prinsipp sak. Kommunen har gjort et forvaltningsvedtak – trærne kan fjernes etter henvendelse fra borettslaget. Byøkologisk program slår fast at byens blågrønne preg skal bevares, dermed kan ikke saksbehandlere etter vår mening fatte denne type vedtak etter eget for godt-befinnende. I dag finnes det ikke kriterier for felling av trær. Vi har pålagt kommunens vedtak i denne saken og ba om oppsettende virkning. Vi vil vite nøyaktig hvilke kriterier kommunen legger til grunn for fellingstillatelse av denne typen. Kommunale vedtak av denne typen skaper presedens. Etter dette skal det bli vanskelig å nekte andre borettslag fellingstillatelse. Dermed starter man en redusering av dette flotte skogområdet.

De to bjerkene er nå desverre felt.

Så fra en oppfordring til en velforening: **Trærne på Lofthus er unike – en oppfordring til bevaring av trærne i området**

Stadig oftere felles det gamle, verdifulle trær til store protester fra nabolaget. Voksne mennesker gråter sine modige tårer. Det er åpenbart at trær betyr mye for mange, og at de mange fellingene virker opprørende. Samtidig blir det grønne landskapet som ennå preger en del av våre villastrøk, svekket. Eldre villastrøk har ofte en harmonisk blanding av hus med grønne lunger av ulike treslag. Der hvor folk har beholdt de store trærne, er det både sunnere og vakrere – luften blir renere i slike områder. I tillegg får man gleden av et rikt biologisk mangfold, til glede for barn og voksne.

Sol er viktig, men like verdifullt er det å kunne sitte i skyggen av et tre på en varm sommerdag. Det svaler langt mer å sitte i skyggen av et tre enn under en varm markise!

Det er ennå flere grunner til at trærne bør bevares:

- Oslo er en forurenset by som trenger trærne til å rense luften. Bladene på trærne binder støv.
- Trær demper trafikkstøy. Støyen virker mindre påtrengende.
- Trær skaper lunhet i bomiljøet. Trærne utgjør en viktig del av stedkarakteren. Området endres sterkt når trær fjernes.
- Trærne er en viktig del av vår tilhørighet til et sted. Trær man er blitt glad i er en viktig del av personligheten.
- Trær er en vesentlig del av opplevelsen. For mange eldre og funksjonshemmede er trær i nærområdet den eneste mulighet for friluftsliv i hverdagen.
- Trær er lekeplass for barn og voksne.
- Opplevelse av trær gir bedret helse. Syke mennesker helbredes raskere dersom de kan oppleve trær og grønne områder.
- Løvverket sørger for høyere fuktighetsnivå og bidrar til svalhet på hete dager, og gir ly mot vær og vind. Trær reduserer vindstyrken, spesielt når flere trær står sammen.
- Løv og nåler bidrar til næringsstofforsyningen til jorda.

Det tar femten minutter å kappe ned et tre – det tar 150 til 200 år før et nytt har vokst seg stort. Trærne er en del av menneskers historie og minner. Trærne blir eldre enn oss, de er en del av vår historie og identitet.

Trefelling på Oppsal.

NOA vil redusere biltrafikken

En areal- og samferdselspolitikk som reduserer biltrafikken i Oslo og Akershus.

*Årsmøtet i NOA 2006 bestemte at samferdselsgruppa skulle utarbeide hovedlinjene i en samlet strategisk plan for arealpolitikk i Oslo og Akershus som sikrer mest mulig miljøvennlig transportpolitikk. Styremedlem **Elin Lerum Boasson** fikk ansvaret for arbeidet og det er hittil gjennomført tre møter, hvor lokallagene inviteres til å diskutere prinsippene og strategien framover. I en samtale med utvalgsmedlem **Anders Ettetøl** forstår vi i Grevlingen at dette stoffet skal brukes til å oppgradere lokallagene, og å trekke opp prinsippdebatter med lokalpolitikere før høstens kommunevalg.*

Det finnes mange gode grunner for at biltrafikken må reduseres, blant annet globale miljøproblemer som ressursforbruk, klimagassutslipp og reduksjon av biologisk mangfold, lokale helse- og miljøproblemer som forurensing, støv og støy, mistriivsel i boligområder, trafikkfarer, usikre skoleveier, merutgifter for den enkelte og det offentlige, samt køer og kaos. Økende biltrafikk tillater og bidrar til at byen sprer seg utover, og da igjen vekst i biltrafikken. Det gjør det dyrere å drive effektiv og konkurransedyktig kollektivtrafikk, og det bidrar til lange avstander som gjør beina og sykkelene til lite konkurransedyktige transportmidler.

I et solid notat med overskriften **Vi trenger en areal- og samferdselspolitikk som reduserer biltrafikken i Oslo og Akershus**, underbygger en arbeidsgruppe det akutte behovet. I våre to fylker står veitrafikken for nærmere 60

prosent av utslippene av klimagasser. Og utslippene fra veitrafikken har økt med 36 prosent fra 1991 til 2004, i Akershus alene hele 45 prosent, mens folketallet bare økte med 16 prosent! En storstilt hovedveitbygging i Oslo-området har hatt positive virkninger, men den har også ført til vekst i biltrafikken som overgår veksten i folketall og arbeidsplasser. Nye arbeidsplasser utenfor de mest sentrale områdene bidrar til at flere velger bil. Omtrent halvparten av antall boliger og arbeidsplasser som ble etablert i Akershus mellom 1990 og 2000 ble etablert usentralt. Dersom det blir raskere, billigere, mer komfortabelt, tryggere etc. å gå, sykle og kjøre kollektivt i forhold til å kjøre bil, vil flere velge andre transportmidler enn bil. Reisevaneundersøkelser i Oslo viser at bilbruken på arbeidsreiser er langt lavere på arbeidsreiser til indre by og sentrum, som har

god kollektivdekning, en stor befolkning i gang- og sykkelavstand, dårlig parkeringstilbud og kødannelse på veinettet i rushtiden, enn på arbeidsreiser til ytre by som har til dels motsatte karakteristika (Oslo Sporveier AS 2003).

Oslo bystyre vedtok i juni 2005 friskt nok at klimagassutslippene i Oslo skal reduseres med 50 prosent innen 2030, sett i forhold til 1990-nivået. Det betyr en reduksjon på minst 55 prosent i forhold til dagens nivå. Akershus skal redusere sine klimagassutslipp i overensstemmelse med Kyoto-protokollens mål for Norge, og deres mål gjelder også klimagassutslipp fra transport. På tross av en storstilt utbygging av veier de siste 10–12 år, er det minst like store køproblemer nå som før. Dette skyldes selvsagt at biltrafikken har vokst i takt med veitbyggingen. Man kan ikke veibygge seg ut av trafikkproblemene i større byer.

NOAs strategi for en mer miljøvennlig areal- og samferdselsutvikling i Oslo og Akershus – prinsipper

- NOA sier nei til utbygging av veinettet, spesielt tiltak som gir økt kapasitet og/eller på andre måter styrker biltrafikkens konkurransekraft. Erfaringene viser at økt veikapasitet i byområder gir økt biltrafikk.

Foto: Tom Ekeli

Bomstasjonen ved Skøyen.

• NOA sier ja til veipricing, og mener at mesteparten av midlene bør gå til drift og investeringer i kollektivtrafikken og til bedring av trafikforholdene for gående og syklist.

Oslopakke 3 sett i lys av disse prinsippene

Politikere fra Oslo og Akershus la 29. mai fram et tverrpolitisk forslag til samferdselsatsing i Oslo og Akershus, med satsing på til sammen 53 milliarder kroner over 20 år. Bomringen skal videreføres, og om lag halvparten av pengene skal gå til veitiltak og den andre halvparten til kollektivtiltak. Det er positivt at Oslo-pakke 3 inneholder ekstra midler til drift av kollektivtransporten i Oslo og Akershus. Men dette er ikke nok. Det er sterkt å beklage at forslaget til Oslo-pakke 3 ikke kobles tettere til de miljømål både Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har vedtatt. Vi har motforestillinger mot forslaget:

- Planen legger opp til betydelig utbygging av veinettet, blant annet E18 i Vestkorridoren og sørover (Mosseveien)
- Veipricing i form av tidsdifferensierte takster slik at det blir dyrest å kjøre bil når trafikken og miljøbelastningen er størst, ikke tas i bruk
- Planen er i for liten grad opp-tatt av gange og sykling, transportformer som har stor potensiell samfunnsnytte (miljø og helse må ses i sammenheng)

Norsk transportplan (NTP)- dokumentet Byutredningen for Oslo og Akershus prioriterer ikke utbygging av E18 Mosseveien og E18 Vestkorridoren og anbefaler at Mosseveien ikke bygges ut med større kapasitet enn det veien har i dag. NOA støtter dette fullt ut.

Gjennom Oslo-pakke 1 er det gjennomført store investeringer i veinettet. Ekeberg-tunnelen og Svartdalstunnelen har gjort det lettere for reisende til og fra Oslo å bruke E6 i Sørkorridoren. Gjenstående biter av E6 skal ifølge NTP bygges ut til firefeltsvei. NOA mener at dette – sammen med kraftig kollektivsatsing blant annet gjennom nytt dobbeltspor – vil redusere behovet for ny E18 sørover i Oslo (Mosseveien). I Vestkorridoren må nytt dobbeltspor utnyttes slik at kollektivtilbu-

det styrkes vesentlig. Også det øvrige kollektivtilbudet må bedres. Økt veikapasitet er uakseptabelt.

Det er synd at politikerne i Oslo-regionen ikke tar i bruk en mulighet til å dempe trafikken når trafikken er som verst og har størst ulemper. Veipricing kombinert med kraftig forbedring og utbygging av kollektivtransporten ville vært et viktig tiltak som kan monne i kampen mot dårlig luft, støy og høye klimagassutslipp.

Møt forsommeren med Naturvernforbundet i Oslo Vest

**Lokalhistoriker Trygve Christensen og botaniker Anders Oftentar oss med på tur langs Lysakerelva,
torsdag kveld 7. juni 2007**

Medlemmer og venner inviteres til en vandring langs Lysakerelva. Turen går fra Grinidammen til Jar. Ingen forhåndspåmelding.

Vi samles på Ekraveien T-banestasjon kl.18.00. (T-bane, linje 2 går fra Nationalteateret kl.17.40 og fra Majorstua kl. 17.43. Denne trikken skal være på Ekraveien sju minutter på 18)

På turen skal vi ha med oss botaniker Anders Oftent og forfatter/lokalhistoriker Trygve Christensen. Førstnevnte vil fortelle om blomster og trær vi passerer underveis, mens Christensen vil fokusere på industri- og annen kulturhistorie vi kan se spor av på turen.

På et egnet sted vil vi ta en litt lengre rast, så ta gjerne med drikke og noe å bite i. Vi regner med å være nede ved Jar noe etter kl. 21. Derfra går det både trikk (rute 13) og buss til sentrum.

Velkommen alle som har lyst!

PS. Vi mangler fortsatt e-postadresser på altfor mange av medlemmene i Oslo Vest, så hvis du ikke har sendt den inn tidligere, gjør det nå til: standley@online.no. Derved kan vi holde dere løpende orientert om det lokallaget arbeider med.

Frønsvollen - en viktig del av Markahistorien

av Tom Ekeli

Søndag 10. juni kl 13.00 blir det offisiell åpning av NOAs Markasenter på Frønsvollen. Vi har med stor begeistring fått Oslo kommunes tillit som en langsiktig leietaker av en ekte setervoll i Nordmarka. På Frønsvollen kan vi trekke trådene helt tilbake til de første gårdsbrukene i Oslo-området og fram til dagens skogbruk, idrett og friluftsliv. Stedet gir oss en stor mulighet til å drive ansuklighetsundervisning om naturvern og det enkle friluftsliv for store deler av Oslos befolkning. Grevlingen har i anledning av åpningen samlet litt stoff om stedets historie med god hjelp av tidligere NOA-leder Jens Gram og markahistoriker Trygve Christensen.

Frønsvollens agrare historie

Setervollen het opprinnelig Steinseter og lå i Steinseterskogen under Stein gård (som lå ved nåværende Fagerborg kirke og Stensparken). Stein gård ble skilt ut fra Aker gård (en av urgårdene i Oslo-området) før vår tidsregning. Seterdrift var en viktig del av driftsformen for disse gårdene slik at kombinasjonen av jakt og jordbruk har nok foregått i disse traktene fra lenge før vår tidsregning. Etter bybrannen i Oslo 1624 flyttet kong Christian IV byen vestover og la ut en rekke bondegårder som bymark blant annet Stein gård.

Steinseterskogen ble delt mellom gårdene Store Frøen,

Nordre Frogner, Østre Sogn og Vestre Grefsen. Store Frøen fikk oppinnelig byggle seteren. Fra denne tid og fram til slutten av 1700-tallet skiftet både skog-eiendommen og setervollen eiere en rekke ganger, men var hele tiden knyttet til en av Frøen-gårdene. I 1792 ble imidlertid eiendommen kjøpt av eieren på Frogner gård og matrikulert under denne. Tilknytningen til Frøengårdene hadde da vart i 160 år. Antakelig var det på samme tiden seteren gikk over til å bli husmannsplass. Vi gjør så et tidssprang fra 1790-tallet via fire eiere til 1864, da kjøpte Thomas Heftye Frønsvollen og Frøn skog. Hans enke M. Heftye solgte så eiendommen til Oslo

Foto: Bjørn Faaleng

kommune i 1889. Seterhytta på Frønsvollen har fra 1889 til 1948 vært bebodd av ansatte og oppsynsmenn i Skogvesenet og deres familier. Familiene hadde ofte dyr på vollen til egen matauk.

Frønsvollen en viktig del av skihistorien

Thomas Heftye var medlem av den eksklusive Christiania Skiklub og eide Frønsvollen og dermed ble stedet etter hvert trukket inn i moderne skihistorie. Trygve Christensen sier blant annet om skiklubben i sin nye bok: Nordmarkas skiløpere, 2007: "Christiania Skiklub ble stiftet 1877. Ut av denne klubben har både Skiforeningen (stiftet i 1883), Holmenkollrennene (Husebyrennene 1879), Norges Skiforbund og det internasjonale skiforbundet (FIS) sprunget ut. Man tar ikke mun-

Frønsvollkara på tur.

nen for full når man påstår at vuggen for verdens organiserte ski-idrett har stått på Frønsvollen. Prominente æresmedlemmer var bl.a. Fridtjof Nansen og Thomas Fearnley". Thomas Heftye leide ut 1 mål til Christiania Skiklub som bygget skihytta på stedet og denne ble innviet i 1885. I 1937 ble det foretatt et makeskifte mellom kommunen og skiklubben, slik at kommunen ble eier av skiklubbens skogseiendom og hytte ved Skjennungsvannet, mot at skiklubben ble eier av skihytta og ca. 1 mål. Det betyr at det i dag er to bygninger og to foreninger på vollen: Verdens eldste skiklubb og skihytte, og NOAs Markasenter. Dette krever at arrangementer koordineres for å unngå kollisjoner, men dette har vi skjønt, er det allerede gjort avtale om. Vår hytte er den opprinnelig seterhytten som ble flyttet i forbindelse med byggingen av skihytta.

Frønsvollen viktig for friluftslivet

En tredje viktig tråd i veven er

Utsikten sørover fra Frønsvollen.

stedets tilknytning til det enkle friluftsliv. Frønsvollen ligger midt i et eldorado av stier fra Frognerseteren stasjon til kjente markanavn som for eksempel Tryvannstua, Skjennungstua og Ullevålseter. Her har turgåere passert i uminnelige tider og nå skal vi i tillegg gi dem en ekstra opplevelse.

Det kan vel også tenkes at naturvernere, skiløpere og representanter for knikkersadelen har felles verdier å kjempe for? Verdier som uberørt natur og det enkle friluftsliv. Bare se hva

en hyttebokskribent i skiklubben Skuld kunne skrive på begynnelsen av 1900-tallet: "...Vi hadde Nordmarken for oss selv den gangen, vi var herrer og herskere over all den vidunderlige herlighet. Løipene var trange og vriene, men bløte og fine i lange, lange uker og måneder, og hopp fant vi overalt i kneiker og knauser..."

Dette skal bli en ny æra for Frønsvollen! Grevlingen ønsker lykke til med naboskapet og gleder seg til at dyra slippes på beite 10. juni!

BLI MED Å GJØRE FRØNSVOLLEN TIL MARKAS MØTESTED NUMMER 1!

Det er gjort en kjempeinnsats på Frønsvollen i høst og vinter, og stedet begynner å få den utformingen vi ønsker oss. Men det er fortsatt mye å gjøre, ute og inne. Derfor inviterer vi til nye dugnader ut over våren og forsommeren. Vi skal male husene og rydde vollen for trær og busker – arbeid alle kan være med på – fra en halvtimes innsats til et dagsverk eller mer.

DU BESTEMMER SELV og er HJERTELIG VELKOMMEN!

Ingen påmelding til helgedugnadene, bare møt opp når det passer for deg!

Målet er at stedet skal være **betjent hver helg** etter påske, med mulige unntak rundt pinse- og 17. mai-helgene. Det er også en ivrig gjeng, som håper å komme i gang med faste treff på Frønsvollen på onsdager. De som er interessert i onsdagstreffene, kan kontakte Jens Gram på mobiltelefon 92 02 83 13 eller NOA – kontoret **telefon 22 38 35 20 (man – tor, kl 08 – 12), eller e-post: laila@noa.no**

Hva skjer på Bygdøy?

Etter de oppløftende meldingene om at friarealene på Bygdøy heretter skal forvaltes av Folkemuseet, venter vi i spenning på hva som vil skje. Kanskje særlig med tre områder – Bygdøy sjøbad, Dronningberget og Kongeskogen. Grevlingen har vært i kontakt med rette instanser.

Bygdøy sjøbad

Området er i dag en eneste stor marina, og inne på land er det parkeringsplass og opplagstomt for båter. For enhver turgåer som kommer bort Hengsengen i bondens kulturlandskap og furuskogen, blir det en uønsket kontrastopplevelse. Med nasjonens overdådige velstand kunne hver meter strand rundt indre Oslofjord blitt dekket av ymse båter i opplag, båter i marinaer og båter på svai, om ikke noen sa stopp. Enkelte steder må båtfolket bare presses tilbake, som her på Bygdøy sjøbad.

Vi har vært i kontakt med Statsbygg som har saken. Det vil si, hadde den. Fra den ene samtalen (mailen) til den andre er det lagt lokk på saken. Dragkampen er nå løftet opp på "høyeste politiske hold". Det er mektige krefter på begge sider – viker parkeringsplassen, viker opplagstomta og/eller viker marinaen?

Dronningberget

Restaureringen av Dronningberget var regjeringens gave til Kongen og Dronningen i anledning deres 70-årsdager. De første parkanleggene der oppe ble anlagt allerede på 1700-tallet,

men det var særlig etter Karl Johans dronning Desirés besøk i 1825 at spaserstiene ble anlagt, derav navnet. Hun likte å gå tur der og nøt den vakre utsikten mot Christiania. Foruten stisystemet er det to viktige kulturminner der: Monumentet over grev Wedel Jarlsberg fra 1845 og Sæterhytten fra 1862.

Folkemuseets direktør Olav Aaraas har anledning til å være imøtekommende, her er ikke kontroversene så sterke. I det arbeidet som nå pågår, skal begge deler restaureres, i tillegg til selve landskapet. Monumentet blir tilbakeført til opprinnelig utseende. Det er det eldste portrettbyste-monumentet i Norge, skapt av billedhuggeren Hans Michelsen. Nå blir både skulpturene og inngjerdningen i støpejern støpt på ny. I tillegg restaureres den gamle parken rundt monumentet. Sæterhytten restaureres også. Det er gjort inngående kildestudier i norske og svenske arkiver, samtidig som Riksantikvaren og NIKU har gjort bygningsarkeologiske undersøkelser.

Dronningberget er et svært verdifullt naturområde med en rekke rødlistede arter. Arbeidet med planlegging av restaurering-

Foto: Tom Ekeil

en er derfor skjedd i nært samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling ved Jon Markussen. Vi håper at vi har klart å forene det parkmessige med naturbevaringen på en god måte, sier Aaraas. Det er viktig for oss at begge hensyn ivaretas på en god måte. Det har vært en lang prosess, men vi tror resultatet blir bra for både natur og kultur. Dronningberget med monumentet skal være klart til juni, mens Sæterhytten tidligst kan åpnes i 2008.

Kongeskogen

Kongeskogen er et stort og mangfoldig område. Det arbeides med en landskapsplan som vil foreskrive skjøtselstiltak for hele Bygdøy Kongsgårds grunn, varierende fra område til område. Det er Institutt for landskapsplanlegging ved Universitetet for miljø og biovitenskap som utfører

Bygdøy Sjøbad.

Dronningberget.

Foto: Tom Ekeil

Foto: Tom Ekeil

arbeidet. Det er ikke lagt noen tidsplan for de fysiske tiltakene. Planen vil imidlertid omfatte landskapsskjøtsel der også bruk av husdyrbeiting vil være et viktig tiltak i deler av området. Også i Kongeskogen er det viktige naturverdier som skal ivaretas. Folkemuseet vil derfor holde et nært samarbeid med Fylkesmannen også i dette arbeidet. Et ferdig forslag til plan vil foreligge i juni.

Endelig skal det utarbeides et helhetlig skiltprogram for alle områdene. Her skal det informeres om natur- og kulturhistoriske verdier, om navn på steder og veier, om servicetiltak, etc. De første skiltene kommer opp til sommeren.

Gressholmen uten kaniner

Først tar Direktoratet for Naturforvaltning livet av fjellrevunger med en tamrev i slekten, nå har Fylkesmannens miljøvernavdeling sørget for at alle villkaninene på Gressholmen er skutt fordi de sliter på verneverdig flora.

Kanskje vi skal stoppe opp et øyeblikk for å se hva vi har satt i gang. Nemlig. Det var Naturvernforbundet som ved sitt iherdige arbeid fikk til et miljøverndepartement, et direktorat for naturforvaltning og en miljøavdeling hos fylkesmennene. Er vi enige med puristene som vil overgå hverandre i rettroenhet?

Mette Giæver har i Aftenposten Aften 21. mars tatt opp avlivingen av kaninene – uten hittil å ha fått svar fra rette vesen. Har du sett hvor frydefullt unger har det når de opplever kaninene? Hvor ellers kan vi ha dem, blir det bedre på en annen øy i Oslofjorden? F. Funder

Plastavfall fyller hjemmene!

av Laila Holmen

Jeg står i fare for å bli kastet ut hjemmefra! Årsaken er at jeg har begynt å samle plastavfall i påvente av at Oslo kommune skal innføre kilde-sortering. Mengden av plastemballasje fra en vanlig husholdning er stor. Jeg begynte å samle i fjor. Mitt fokus er selvfølgelig på ombruk, materialgjenvinning, miljøvern og irritasjon over store mengder av unødvendig emballasje og forsøpling. Jeg har vært på Grønmo flere ganger med vekslende hell.

Nå har jeg hatt kontakt med Renovasjonsetaten og fått informasjon om hva man kan gjøre hvis man ønsker å starte nedtellingen til kilde-sortering i regi av Oslo kommune allerede nå. Det er vedtatt at innsamling av plastemballasje i Oslo kommune skal være innført innen utgangen av 2009, og matavfall i løpet av 2011. Før dette vil det være et pilotprosjekt for plastemballasje i deler av Oslo våren 2008.

Allikevel kan du starte plastinnsamling på egenhånd allerede nå!

Det er ikke mye organisering som skal til. Plasten kan du ta med deg når du skal kjøre bort annet du skal kaste, og levere på følgende steder:

- Brobekk og Grønmo gjenbruksstasjoner
 - Hageavfallsmottakene på Grefsen og Smestad
 - Minigjenbruksstasjonene i Sofienbergparken og Pilestredet Park
- Åpningstider finnes på www.renovasjonsetaten.oslo.kommune.no. I tillegg skal Renovasjonsetaten etter hvert etablere ti betjente minigjenbruksstasjoner i indre by, noe som vil øke tilgjengeligheten for innlevering av alle typer avfall på korrekt måte. Dette er viktig for personer som ikke har tilgang til bil og for nærheten til et større antall husholdninger.

Plastemballasjen må skylles, tørres og samles i sekker eller poser. På gjenbruksstasjonene skal det være utplassert spesielle sekkestativer for platen. Det er lurt å spørre de ansatte om hvor de er plassert, da de står skjermet. Det havner dessverre ofte andre ting enn plast i sekkene.

Plastemballasjen går deretter til en fabrikk som sorterer optisk etter farge og tyngde for så å produsere et granulater. Granulatet selges videre og inngår som et element i produksjonen av mange forskjellige produkter. Gjenbruk!

På gjenbruksstasjonene kan du også bli kvitt alt annet avfall på en tilfredsstillende måte. Det er flott å komme på disse stedene og vite at man gjør noe nyttig for miljøet og fellesskapet. Det er alltid masse mennesker der, personer som tar ansvar for å fjerne avfall på en korrekt måte.

Fra fjord til fjell – visjon som ble virkelighet

av Christian Børs Lind, Naturvernforbundet Oslo Nord

Vi må huske å feire våre sigrar, pleide Naturvernforbundets forrige leder Erik Solheim å understreke. For det er vi dårlige til...

Selv når vi nå snakker om noe som likner en fullbyrdelse av tilsynelatende overspente NOA-visjoner fra seint 1980-tall. For da satte NOA historiske ord på noe som handlet om varmekjær edelløvskog på Hovedøya og værhard fjellskog på Gaupekollen – sett i sammenheng. Om gradienten fra Oslo Plaza til villmarka opp mot Maridalsalpene. Om byens kulturhistoriske landskap langs

Akerselva via bondens kulturlandskap i Maridalen til skognæringens klassiske kulturlandskap langs Skarselva og Øyungen. Kort sagt: Vern av en grønn, kulturhistorisk akse fra fjord til fjell, tvers gjennom byen, med heftig natur og spenstige urbane og rurale ytterpunkter, i tid og rom.

Fra kulturhistorien –

Vi går opp løypa, bit for bit. Nederst Hovedøya og naboøyene med klosterruiner, frodig edelløvskog og mangfoldig markvegetasjon, fredet i 1980-årene. Grønne

smykker som ligger like ut for Akerselvas munning.

Vi kan følge det grønne draget den åtte kilometer lange gangveien opp langs Akerselva, under forvokste løvtrekjemper, mellom noen av Oslos eldste bygårder. Og videre forbi kulturminnesmerker på rekke og rad. Hvor Norges industrielle røtter har sine avtrykk i form av mølleanlegg, gamle industri- og verkstedbygninger i et nesten sammenhengende mur- og mursteinsmiljø helt opp til Frysja. NOA sloss sine slag mot nedbygging av de øvre

Øyungselva.

Foto: Gjermund Andersen/NOA

partiene. Men daværende miljøminister Sissel Rønbecks innsats på 90-tallet for fredning av hele elva med alle kulturminnene, inkludert de særpregede bruene, var selvsagt avgjørende.

– via agrarhistorien –

Vi fortsetter inn forbi Akerselvas utløpsos, inn i fagre Maridalen, der Maridalsvannet tar imot de østre og nordre Nordmarksvassdragene Skjærsmålva og Skarselva. I flere tiår sto kampen om fredning av dette unike landskapet, og paradoksene er mange. Det største tør være det faktum at kampanjen som "Brekke Golfklubb" kjørte for å anlegge atten hulls golfbane på tvers av dalens inngangsparti, i praksis utløste så mye folkelig motstand at det i stedet endte med opprettelsen av Maridalen Landskapsvernordning. 30 august 2001, i den forrige Stoltenbergregjeringens aller siste regjeringssamling, kunne omsider en vankelmødig miljøvernminister Siri Bjerke konstatere at en overmoden sak ble vedtatt, til den NOA-støttede Folkeaksjonens usigelige lettelse og glede.

– til naturarven

Sprekkedaler, juv, gammelskog, steinsatte gamle ferdselveier opp langs stupbratte åssider, instant villmark på sitt aller beste. Da snakker vi om nest siste etappe i Fra fjord til fjell-visjonen. Mellomkollen, med nabotoppene Midt- og Gaupekollen (Maridalsalpene), danner Maridalens nordlige horisontlinje, og terrenget i forlengelsen av dalen og opp mot høydene utgjør den sprekeste eventyrskog noen kan ønske seg. Som Grevlingen-lesere vil vite, er Oslo kommune etter hvert blitt NOAs beste allierte når

det gjelder eksemplarisk flerbruksdrift av egen skog. I kontrast til Løvenskiold har kommunen aktivt skjermet noen av de flotteste områdene sine. I 2003 kunne derfor Børge Brende formalisere vernet av Mellomkollen naturreservat – i upåklagelig stand.

Tid for å se oss tilbake

Vel oppe på drøye 500 meter høye Gaupekollen, en times gange fra Skar, er det bare å snu åsynet sørover og skanne inn inntrykk fra akksen vi fortsatt er del av, baklengs. Herfra kan vi zoome inn de mektige skogsinterierorene ned mot Vaggstein-gårdene øverst i Maridalen, skli videre sørover gjennom kulturlandskapet, for å ta sats ned mot byen og ut mot øyene i fjorden. Eller man kan kikke vestover i det samme terrenget, la tanken seile forbi Øyungskollen og ned mot Øyungen, eller Øyungsdammen som vannet egentlig heter. For her står slaget om den siste biten, med Oslo som grunneier på østsiden og Løvenskiold i vest.

Brennpunkt Øyungen

Som første stopp i hovedferdselsåren inn i Marka opp fra Skar, er Øyungen yndet og verdsatt av svært mange. Likevel er det trolig få som tenker over hvor spesielt dette området er, selv om det er slående vakkert.

Øyungen er et stort vann med skogkledde holmer og den lett majestetiske Øyungskollen kneisende opp på østsida og et vidåpent landskapsrom med bølgende skogpartier på den andre. Vel og bra. Kluet er likevel at veien fra Skar bare såvidt sveiper innom i nedkant av kortenden i sør. Det er ingen veier som følger breddene og ikke et eneste hogstfelt er synlig fra vannet. Dette gjør Øyungen enestående blant de større vannene i Nordmarka.

Opprinnelig var NOAs idé at dette skulle fredes med referanse til opplevelseskvalitetene for friluftsliv, men det har jo aldri blitt godtatt som vernebegrunnelse her til lands. Alternativet kom som del av Fra fjord til fjell-visjonen: Kunne området avsettes til tradisjonell plukkhogst slik det tidligere er blitt praktisert på østsida, slik at biten med "skogens kulturlandskap" også kunne falle på plass? Mens det nesten tas for gitt at kommunen vil være lydhør for et slikt forslag, har aktive forsøk på å få Løvenskiold i tale blitt møtt med begrenset interesse. Øyungens enestående kvaliteter som karakter- og referansested for opprinnelig nordmarksnatur og -kultur kan derfor bli historie når som helst. Men ennå er Øyungen mulighetenes sted når det gjelder å få den aller siste visjonsbiten på plass.

GRØNT DIKT

Siste vers av Nordmarksangen

Og sola skal varme de grånende gutter
som aldri med livet på skauen vår slutter.
For den som er innvevd i storskogens stemning
vil søke dit inn når en vår er i emning.

Tekst av Otto Authén.

Hele diktet er gjengitt i Maridalens Venners årskrift 2006

Jørgen Stubbesitter

Peer Gynt

Det kanskje mest oppløftende ved hele lbsenåret var at elevene ved en ny skole i Søndre Nordstrand bydel i Oslo nektet å la skolen sin bli oppkalt etter Peer Gynt. Det tyder på en god forståelse av lesedramaet – Peer var det vi på godt folkelig norsk kaller en skikkelig drittsekk. På den ene siden satset han på bibler og misjonærer til Kina, på den andre fylte han skip med afrikanske slaver til Amerika. Det var oppmuntrende å lese om disse våkne ungdommene.

Terje Holtet Larsen forteller i boken Peer Gynt-versjonen om en ung wienerintellektuell som svært forventningsfull reiser til Kristiania i 1902 for å se en Peer Gynt-forestilling i det forventet høykultiverte landet, som frembringer noe sånt. Han reiser hjem som en merket mann etter å ha opplevd dette skjebnedramaet oppført i tradisjonell nasjonalromantisk hellestil.

Jeg rusler rundt oppe i Lauvåsen som vanlig og snakker med min trofaste venn, naboens puddeltispe Leika, som løfter og senker ørene alt etter som hun oppfatter og ikke oppfatter gullkornene fra min munn.

Det stikker en Peer i mange av oss på ymse vis. Når nå lbsenåret 2006 etterfølges av klimaåret 2007 hvor 'halve' nasjonen oppfatter at noe må gjøres, men for all del ikke noe målbart, ikke noe forpliktende og ikke før etter OL i 2018. Dessuten har vi det skikkelig gyntske opplegget – dette kjøper vi oss ut av med disse snurrige klimakvotene, første stopp er nettopp Kina!

Den selvutslettende Solveig løser Peer forbi Knappestøperen. Noen ser et religiøst frelsesdrama i dette, andre ser kjærlighets bærende kraft. Så spør det om noen løser oss. Innen Gaia sparker bakut, mener jeg. Vi høres av.

Sett og saket

Ikke så verst likevel

Tur og nordmenn er et veldig interessant tema. I sum vil jeg si den norske turgåingen er en energigivende, demokratisk og kulturbevarende aktivitet, avslutter hun smilende.

Den polske professor ved UiO, Nina Witoszek i Smart clubs medlemsblad nr 1 2007

Tvispaltingen

Når vi ser nærmere på materialismens seierherrer, oppdager vi at de sjelden står for de menneskelige egenskapene og sosiale verdiene vi prøver å forme hos barna og barnebarna våre. De innblikkene vi får i livene til grådighetens mestere, tyder ikke på verdighet og lykke.

Per Fugelli i 0-visjonen. Essays om helse og frihet, Oslo 2003, side 257

Bioenergi og bioblaff

Dei som har korn til føde, er dei som har minst kjøpekraft og har minst råd til prisstigning, og som vert hardest ramma av usikker sjølvforsyning. Medan bilfolket sjølv sagt har størst kjøpekraft og kjem på toppen av næringskjeda. ... Bioetanol frå avfall eller frå trevirke/cellulose er nok ein betre veg.

Trygve Refsdal forstkandidat og medarbeider ved Skjervheimseminaret på Voss i Dag og Tid 16. mars 2007

Trettiåras rasehygiene vaker i Direktoratet for naturforvaltning

Men så viser det seg at tippoldefaren til disse utrolig fine dyrene har hatt et erotisk kjærlighetsforhold til en tamrev. Noe som gjør at de syv fjellrevene må bøte med livet.

Aftenposten 3. mars 2007

Tvispaltingen 2 (schizofrent kunstgrep)

Vi ønsker både å ta vare på miljøet samtidig som vi vil drive bilsport, sier Even Wiger, daglig leder i Rally Norway, til løpets nettsider. ... Dersom vi ikke gjør noe for å unngå at klimaendringene akselererer, risikerer vi at vi ikke får ordentlig vinterføre om noen tiår.

Aftenposten 15. februar 2007

Grevling feilparkert

Sentrum: En grevling ble ved 06.48 oppdaget mens den muligens var på leting etter en trygg plass i lbsen P-hus. Viltneimnda rykket ut for å påvise alternative plasser i mer grønne omgivelser.

Aftenposten 26. mars 2007

LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker:	Arild Jansen, Pb 332, 1371 Asker, 66846814, ariljans@online.no
Naturvernforbundet i Bærum:	Finn Otto Kvillum, Pb 252, 1319 Bekkestua, 67542375, 90579532, ott-kvil@online.no
Naturvernforbundet i Lørenskog,	Margareta Bondevik, Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog, 67902810, gretetrond@online.no
Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum:	Steinar Myrabø, Granerud, 2034 Holter, 91657691, smyrabo@online.no
Naturvernforbundet i Nes:	Marit Frøystad, Myrullveien 4, 2150 Årnes, 63903193, 92463277, marifro@online.no
Naturvernforbundet på Nesodden:	Steinar Olsen, Pb 251, 1450 Nesoddtangen, 66914850, pschjo@hotmail.com
Naturvernforbundet i Oppegård:	Gunnar Larsen, Pb 291, 1410 Kolbotn, 66802120, g.unni@online.no
Naturvernforbundet Oslo Nord:	Elin Tyse, Jutulveien 11, 0852 Oslo, 22690526, elintysec2i.net
Naturvernforbundet Oslo Vest:	Eystein F. Husebye, Pb 3157 Elisenberg, 0208 Oslo, 22141513, ey-f-hus@online.no
Naturvernforbundet i Skedsmo:	Sverre Solberg, Pb 27, 2001 Lillestrøm, 63812145, 95998790, solsver@online.no
Naturvernforbundet i Ski:	Stein Martinsen, Pb 232, 1401 Ski, 64872806, gaupestein@online.no
Naturvernforbundet i Vestby:	Eirik Selmer-Olsen, Kolsåsveien 5, 1555 Son, 64959324, 48001278, eiselman@online.no
Naturvernforbundet i Ås:	Hans Erik Lerkelund, Pb 130, 1431 Ås, 64963999, 98849397, helerk@start.no
Østkanten Naturvernforbund:	Bodil Motzke, Nonnegt 17, 0656 Oslo, 22673177, 40497909, bodil@bergfald.no
Oslo Studenlag av Nu og NNV: Heidimarie Evensen, Rolf E. Stenersens alle 32, H0307, 0858 Oslo, 40856024, heidimarie_e@yahoo.no	

Kontaktpersoner i kommuner uten lokallag

FET: Marte Rostvåg Ullveit-Moe, Elvetun, 1900 Fetsund, 63884643, 97595967, marterum@oikos.no **FROGN:** Sylvi Ofstad Samstag, Bادهusgaten 15, 1400 Drøbak, 64935943 **HURDAL:** Pipaluk Møller Lund, 66107156, pipaluk.lund@eidsvoll.kommune.no **NITTEDAL:** Hemmersbach Hiltrud, Gamle Trondheimsv. 39, 1481 Hagan, 67079544, hiltrud.hemmersback@c2i.net **RÆLINGEN:** Tom Bengtson, Runiveien 15, 2005 Rælingen, 63839835, tbengt@broadpark.no **SØRUM:** Helge Njaa, Brinken 2, 1920 Sørumsand, 63827933

En liten grevling har denne gang bedt en av NOAs veteraner trekke frem – ikke en nyhet – men en klassiker fra glemselen – enn si glemselen?

Sjarmerende fjellbok

Det finnes noen bøker om norsk natur som aldri blir utdatert: Alene med Vidda fra 1964 av Peder W. Cappelen, er en av dem. Den er en av våre mest sjarmerende og velskrevne fjellbøker, samtidig som den har det streif av vemod og melankoli mange finner på våre vidder og i våre høyfjell. Forfatteren har prestert et stykke "Kleinkunst" av ypperste slag.

Det er nemlig ikke i det voluminøse boken fremstår som en ener. Nei, mer i en rekke små, utsøkte skildringer fra Hardangervidda hvor Cappelen tilbrakte en hel vår mutters alene i ei lita bu langt fra folk og travel ferdsel – men desto nærmere mo og myr og naturens dyr og vekster. Hør bare på hans skildring av blåkklokken: "Det vakreste som vokser på høysletten er fjellblåkklokken. Den kommer først i juli, men den holder lenge ut. Til langt ut på høsten henger en enslig, stor blåkklokke opp mot høyeste nuten. Blåfarven har samme dype og varme lød som gammelt, kinesisk porselen; og klokken ringer og svinger helt til sneen dekker den".

I beskrivelsen av våren heter det: "Dvergbjerken står i sne og vann ennå, men plutselig fikk den bittesmå, grønne kremmerhus. Det tørre vierkrattet er blitt til sølvblanke, lette skyer ...

man kunne blåse dem bort! En liten lyngsort tok ildrøde kardinalhatter på i natt, de sitter sammen på tuene og danner små konklaver".

Disse skildringene kan, synes jeg, ha slektskap med både Nils Kjærs Epistler og Odd Eidems Flanierier. Ja, altså ikke i emnene, men i den utsøkte og nitide stilen. Når det gjelder forfatterens emne: fjellet og vidda, heter slektningene Asbjørnsen, Caspari og Friis.

Det som er så typisk for Cappelen er at han ser så uendelig meget, der andre ofte bare skimter monoton vidde eller grå ødselige urer. Planter som gullmyrklekken og rosenroten vekker undring og nysgjerrighet. I eineren ser han vår nasjonalvekst med bismak av ølbrygg, røykafisk og fandenskap... En fugl som lappspurven blir behørig lagt merke til, sammen med andre vingede slektinger – heiloen med bronsebrun rygg, og den svarte ravnen. Vi får beskrevet reinsflokken på vandring, den våre jerven og den sjeldne fjellreven. Ei heller glemmes fjellfolks ferdsel og får over heiene.

Forfatteren, og leseren med, trives inne ved Lågaros med Norges hatt – Hårteigen – i det fjerne. Men fjellskrekken kan også komme i tåke og ødselhet. Da gjelder det å stå sette seg og jage frykten på flukt.

Vannet preger som kjent Hardangervidda. "Når stjernene bader er det i fjellvann, derfor er sjøene her opp de klareste, kaldeste og reneste", heter det. I disse sjøene, og i elvene mellom dem, svømmer ørreten. Med list og lempe ligger fjellmannen etter fisken – med mark eller små, mørke fluer. Ofte blir det bom, men skildringen av de ørretene som trekkes opp, gleder sikkerlig enhver sportsfisker. Det må for øvrig ikke glemmes at prikken over i-en i boken er de eminente illustrasjonene til Hammarlund.

Det skyldes ikke minst at forfattere som Cappelen, med sin elegante penn, har vekket mange sinn til forståelse for at norsk natur er uendelig verdifull og må

vernes. Med opprettelsen av Hardangervidda nasjonalpark og tiliggende landskapsvernområder, får vi håpe at den naturen Cappelen så elegant skildrer, også i fremtiden kan glede mennesker fra en stadig mer urbanisert verden!

Bredo Berntsen

Returadresse:
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120
0461 Oslo

B
NORGE

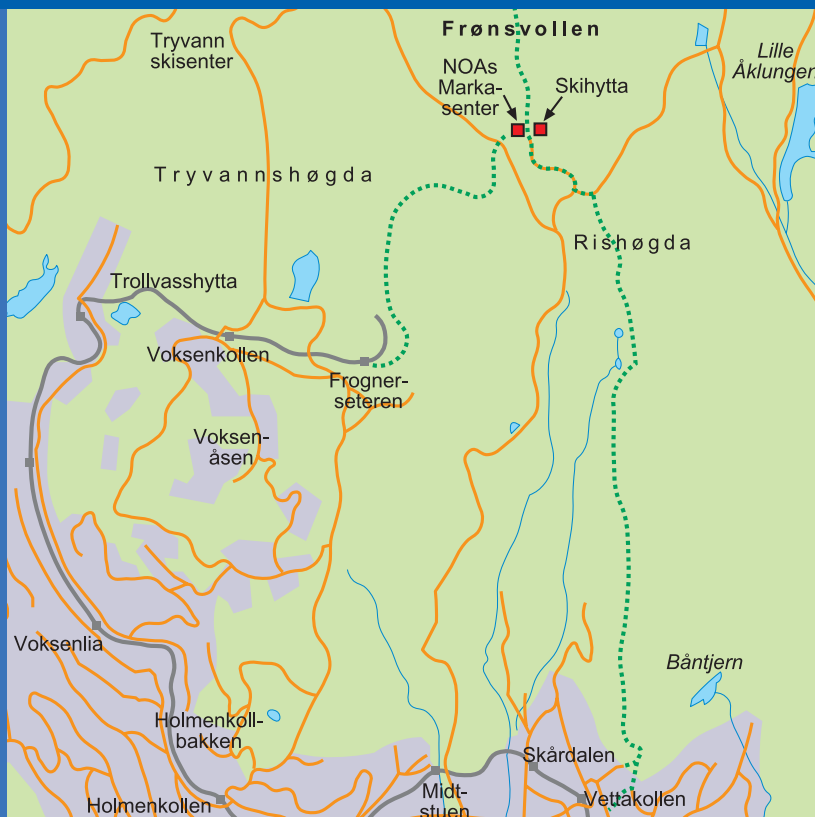
STORSTILT ÅPNING AV FRØNSVOLLEN

Søndag 10. juni kl 13.00 er det offisiell åpning av Frønsvollen som
NOAs MARKASENTER

Underholdning • Taler • Foredrag • Informasjon

En gylden anledning til å oppleve en Markaseter som er satt i drift igjen - om ikke med det gamle melkestellet, så i alle fall med beitedyr på vollen.

Friluftsetaten i Oslo kommune vil stå for en enkel servering. For interesserte blir det mulighet for oppdatering på NOAs arbeide med å sikre Marka for friluftsliv (ny lov om Marka) og om "Markas siste eventyrskog" (Vi har flere av eventyrskogene som nærmeste nabo til Frønsvollen!).

ALLE ER VELKOMNE!

Unge og gamle, barn og voksne, pasjonerte markavandrere og nyinnflyttede naturvenner.
VELKOMMEN TIL SETERS 10. JUNI!

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)